

Aktywność obywatelska a rola seniorów w społeczeństwie

RIGHTS

2019-IT02-KA204-063346

Rights: pomost między pokoleniami

„Poparcie Komisji Europejskiej dla wydania tej publikacji nie stanowi poparcia dla treści, które odzwierciedlają jedynie poglądy autorów, a Komisja nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek wykorzystanie informacji w niej zawartych.”

INDEKS

PREZENTACJA.....	3
1 WPROWADZANIE.....	4
2 ZASADY:.....	5
2.1 Dlaczego prawa w szkole? Mówienie o prawach w szkole.....	5
2.2 Dlaczego przez bajki?.....	6
2.3 Bogactwo seniorów. Odbudowa relacji międzypokoleniowych.....	7
3 ROZWÓJ PROJEKTU.....	9
3.1 Cele.....	9
3.2 Partnerstwo.....	10
3.3 Metodologia.....	11
3.3.1 Nieformalne zajęcia edukacyjne w klasie.....	12
3.3.2 Techniki aktywnego uczestnictwa dla seniorów w klasie.....	13
3.3.3 Walizka jako narzędzie pedagogiczne i jako metafora.....	14
3.3.4 Jak budować „historie w walizce”.....	15
4 INNE PROPOZYCJE ZGŁOSZONE W TRAKCIE ŻYCIA PROJEKTU.....	15
5 BIBLIOGRAFIA.....	16

PREZENTACJA

Drogi Czytelniku:

Niedługo odkryjesz wyjątkowe doświadczenie stworzone przez wielu ludzi z różnych miejsc, krajów i narodowości, którzy podzielali entuzjazm, wiedzę, pasję, marzenia i energię podczas tworzenia tego podręcznika i wszystkich materiałów, które się za nim kryją.

W walizce znajdziesz lalki i scenariusze spektakli oparte albo na uniwersalnych historiach, albo na innych historiach zakorzenionych w tożsamości i tradycjach każdego kraju.

Zobaczysz cały świat zamknięty w walizce... daleko poza postaciami lalek i scenariuszami, istnieje zamiar stworzenia pomostu między pokoleniami, ułatwiającego ich dialog na centralny temat praw.

Teatr lalek otwiera wiele możliwości. To w Twoich rękach jest jak z niego korzystać, możesz odpowiadać i przekształcać propozycje, uczynić ten podręcznik i jego zawartość Twoimi.

Walizka może podróżować. Sprawia, że będziesz podróżować do wielu miejsc... odbyła już wspaniałą i wyjątkową podróż, ponieważ jest to podróż przez czas i doświadczenia życiowe, przez prawa i ich historię w różnych krajach. To także podróż, którą przebyli seniorzy. Podróż, której celem jest nauczanie i uświadamianie młodym pokoleniom głębi zmagania niezbędnych do osiągnięcia praw, które są dziś uważane za oczywiste.

Walizki zawierają również nasiona zachęcające seniorów do dzielenia się swoją wiedzą i doświadczeniem w dziedzinie, w której wielu z nich nie było świadomych, że odgrywa główną rolę w obronie praw.

1 WPROWADZANIE

Projekt Rights to partnerstwo strategiczne na rzecz edukacji dorosłych, współfinansowane w ramach programu Erasmus+, mające na celu zbudowanie pomostu między pokoleniami i zachęcenie seniorów do bycia aktywnymi obywatelami.

Projekt Erasmus+ KA204 RIGHTS (2019-1-IT02-KA204-063346) wykorzystuje kreatywne techniki pedagogiczne, takie jak bajki w walizkach, w celu podniesienia świadomości praw społecznych i praw człowieka jako fundamentu prawa, ich poszanowania, ich obrony i ich promocja w kontekstach edukacyjnych. W efekcie, dzięki dotychczasowym doświadczeniom osób starszych, prawa są włączane do udramatyzowanych wersji bajek, które służą jako narzędzie mediacji ich ważności.

Seniorzy przyjmują nowe role w promowaniu, opowiadaniu i dzieleniu się swoimi pierwszoosobowymi świadkami podstawowych praw społeczeństwa. Ponadto wykorzystują możliwość przedstawienia swojej historii uczniom poprzez bajki, które noszą w walizkach.

Istota tego projektu związana jest z koncepcją „dzielenia się sztuką”. Twórcze zaangażowanie w służbę wszystkim, wspólne dobro w obronie cennych rzeczy, takich jak wolność, dzieciństwo, równość, niedyskryminacja... niematerialne dziedzictwo historii, opowieści, życia, procesów... osobiste i zbiorowe walki w obronie, utrzymaniu lub osiągnięciu wolności i prawa w nie tak odległym momencie.

Projekt Rights zaczyna się od lalek i bajek, ponieważ są one cennym dziedzictwem tradycji wielu krajów i poprzez te elementy dzieci często zbliżają się do najbardziej ukrytej części siebie; to samo dzieje się z dorosłymi, teatr lalek staje się narzędziem, które pozwala uważnie wsłuchiwać się w głębokie i wartościowe przekazy.

To nie tylko lalki czy teatr, ale działania twórcze otwarte na nowe sposoby opowiadania, nowe spojrzenie na historię praw... i wszystko, co mieści się w walizce.

Cała oprawa teatru lalek pomogła w stworzeniu odpowiedniej atmosfery dla empatycznej komunikacji, ironii, detali, światła i cieni pięknych i trudnych historii lub opowieści. Umożliwiło seniorom skuteczną komunikację między pokoleniami, nadawanie sensu życiu doświadczeń, celebrowanie teraźniejszości i tworzenie swojego dziedzictwa na przyszłość.

Projekt ma charakter międzypokoleniowy, a dyskusja o prawach angażuje wszystkich: seniorów, nauczycieli i uczniów w złożoną relacyjną i emocjonalną dynamikę złożoną z konfrontacji i otwartości, która przywraca osobom starszym ich rolę jako strażników wartości i praw.

Dzielenie się poprzez wymianę społeczną młodych i starych odżywiło dusze zaangażowanych osób i zmieniło ich życie na lepsze.

Projekt Rights wspierał seniorów w budowaniu nowej wiedzy wykorzystując własne rozumienie jako bohaterów historii i budując z nim świat wiedzy młodszych pokoleń.

Wspólna praca starych i młodych jest wyrażana w małych kreatywnych projektach mających na celu promowanie wzajemnego zrozumienia i uznania. Szczególne znaczenie miały ustne historie seniorów. Te „stare” projekty miały na celu promowanie wśród starszych poczucia własnej wartości w społeczeństwie, aby zwiększyć ich samoocenę.

2 ZASADY:

2.1 Dlaczego prawa w szkole? Mówienie o prawach w szkole.

„Gdzie w końcu zaczynają się prawa uniwersalne? W małych miejscach, blisko domu (...). Jednak są światem indywidualnej osoby; okolica, w której mieszkamy; szkoła lub kolegium, do którego uczęszcza; fabryka, gospodarstwo lub biuro, w którym pracuje. W takich miejscach każdy mężczyzna, kobieta i dziecko szuka równej sprawiedliwości, równych szans, równej godności bez dyskryminacji. O ile te prawa nie mają tam znaczenia, nigdzie nie mają one żadnego znaczenia. Bez zatroskanych działań obywatelskich, mających na celu utrzymanie ich blisko domu, na próżno będziemy szukać postępu w szerszym świecie”. (Roosevelta, 1958).

W przededniu 75. rocznicy Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka nadal kluczowe znaczenie ma skoncentrowanie się na ochronie praw podstawowych. Projekt ten opiera się na znaczeniu praw, godności, odwagi, powszechnego obywatelstwa, demokracji, uczestnictwa i solidarności. Sedno tego projektu skupia się na osobach starszych i dzieciach jako „wrażliwej” grupie w społeczeństwie, która może sama zabierać głos i działać jako mówcy i obrońcy tych, którym odmawia się podstawowych praw. Obok prawa do edukacji istnieje również prawo do edukacji w zakresie naszych praw (Rodino, 2015, s. 212) i jest to zgodne z europejskimi celami w zakresie promocji i ochrony praw człowieka, co jest również wspierane przez Cele Zrównoważonego Rozwoju Agendy 2030 (Zgromadzenie Ogólne ONZ, 2015).

Praca nad prawami w szkołach pomaga uczniom zdobywać wiedzę, postawy i zachowania potrzebne do promowania równości, szacunku i godności w ich lokalnych społecznościach i społeczeństwach, a także na świecie.

Co więcej, umożliwia uczniom dochodzenie i dochodzenie swoich praw i zapewnia, że ci, którzy sprawują władzę, są również świadomi swoich obowiązków.

Wszystkie inicjatywy edukacyjne związane z prawami mają pewne podstawowe cechy (ONZ, 2004):

- Akceptacja niepodzielności, uniwersalności i współzależności praw człowieka.
- Świadomość relacji między prawami a obowiązkami indywidualnymi i zbiorowymi.
- Rozumienie praw jako ewoluującego pojęcia jest wrażliwe na lepsze zrozumienie ludzkich potrzeb i roli obywateli w przedstawianiu swoich spraw społeczności międzynarodowej. Na przykład w 1948 r., kiedy uchwalono Powszechną Deklarację Praw Człowieka, zanieczyszczenie

środowiska dotyczyło niewielu osób, podczas gdy obecnie czystość powietrza i wody jest powszechnie uważana za prawo człowieka.

- Zachęć uczniów, aby zastanowili się, jak najlepiej wykorzystać swoją wiedzę do promowania, ochrony i obrony praw w lokalnych społecznościach.

Młodsze pokolenia są mniej świadome trudnej drogi, jaką obrano w celu uznania praw podstawowych. Nie mają szerokiej świadomości zagrożeń, jakie mogą skutkować dla społeczeństwa jako całości, gdy te prawa są łamane. Kiedy dzieci wchodzi w interakcję z dorosłymi, którzy są świadomi i ponownie aktywnie zaangażowani w życie społeczne, młodsze zdobywają nowe punkty widzenia i stają się bardziej świadome, gdy otrzymują informacje i przykłady zachowań obywatelskich.

W związku z tym edukacja w zakresie praw człowieka i innych praw podstawowych ma zasadnicze znaczenie dla zajęcia się pierwotnymi przyczynami naruszeń praw, a poprzez zachęcanie do kultury krytycznego myślenia dajemy uczniom możliwość zastanowienia się nad własnymi wartościami i poglądami.

2.2 Dlaczego przez bajki?

Projekt Rights łączy język baśni z jak najgłębszą kontemplacją wartości i praw w celu lepszego ich zrozumienia i rozwoju. Czyni to, używając bajek jako narzędzia nauczania jako pośredniego i zapośredniczonego sposobu komunikacji.

Bajki karmią dusze dzieci; stymulują ich fantazję i odgrywają rolę mediacyjną, ponieważ posługują się językiem symbolicznym, który pomaga młodym ludziom uwolnić się od więzi emocjonalnych (Mejía, 2010). Opowiadanie historii to także relaksujące zajęcie, które sprzyja chwilom spokoju, które mogą przyciągnąć uwagę dzieci.

Bajki wywodzą się z przekazów ustnych przekazywanych z pokolenia na pokolenie, co było dobrym i znaczącym punktem wyjścia. Historie są często pierwszym kontaktem dzieci, które wchodzi w interakcję z ich wyobraźnią; dzieci angażują się w różne światy dzięki „magicznej” przemianie ich struktur poznawczych, jaką niosą ze sobą bajki. (Rousseau, 1994)

Bajki i baśnie pokazują, że walka z trudnościami życia jest nieunikniona, ponieważ są one nieodłączną częścią ludzkiej egzystencji. Stwarzają problemy i wywołują udrękę z powodu poczucia samotności, izolacji i smutku.

Bajka pozwala zrozumieć różnicę między dobrymi a złymi postaciami, ponieważ postacie nie są ambiwalentne: albo są dobre, albo złe. Pokazują, jak satysfakcjonujące może być tworzenie satysfakcjonujących więzi z większą liczbą osób, ułatwiając ich socjalizację, dzięki której mogą osiągnąć bezpieczeństwo emocjonalne i wzmocnić swoje relacje społeczne. Bajki pomagają dziecku znaleźć własne rozwiązania, kontemplując, do czego wydaje się nawiązywać historia o nim samym i jego

wewnętrznych konfliktach. W ten sposób zapewnia bezpieczeństwo i daje nadzieję na przyszłość (Oñate i Ferrer, 2008).

W badaniu efektów sztuki Matarrasso (1997) stwierdził, że największy społeczny wpływ uczestnictwa w opowiadaniu historii, teatrze i innych sztukach to te, których nie mogą osiągnąć inne programy. Ponadto efekty wynikają z jego zdolności do pomagania ludziom w krytycznym myśleniu i kwestionowaniu ich doświadczeń i doświadczeń innych „nie w grupie dyskusyjnej, ale z wszystkimi emocjami, magią, kolorami, symboliką, uczuciami, metaforami i kreatywnością, oferta sztuki”.

Uczestnictwo w zajęciach artystycznych może również wytworzyć medytacyjne doświadczenia „flow”, które są korzystne dla zdrowia psychicznego i fizycznego. „Przepływ” jest doświadczany, gdy angażujemy się w czynności, które są wyzwaniem, ale do których mamy umiejętności, aby sprostać wyzwaniu (Csikszentmihalyi, 1990, s. 2; Nakamura i Csikszentmihalyi, 2002, s. 94).

Doświadczenia „Flow” angażują całkowicie i tak się stało, używając języka opowieści. Starsi dorośli latali i zwiększali swój potencjał jako gawędziarze praw autorskich; dzieci pochłaniają moment, w którym zbiegają się fantazje i doświadczenia z prawdziwego życia seniorów.

2.3 Bogactwo seniorów. Odbudowa relacji międzypokoleniowych.

Udział osób starszych w działaniach projektu „Rights” pozwolił im na poprawę ich roli jako aktywnych obywateli w społeczeństwie.

Znamy piętno, które otacza ludzi starszych jako tych, którzy nie są już aktywni, gdzie starość jest konceptualizowana w kategoriach deficytu i inwolucji i dlatego piętno to wspiera ideę, że nie mogą już przyczynić się do rozwoju społeczeństwa. Wręcz przeciwnie, seniorzy wciąż są pełni witalności, zasobów i umiejętności. Wszyscy uczestnicy byli szczęśliwi mogąc wziąć udział w tym projekcie, czując się jako bardzo cenny kapitał dla społeczeństwa. Starość jest kolejnym etapem życia i równie bogatym w możliwości (Alonso González i in. s.18).

Podejście, które zastosowaliśmy w projekcie „Rights” broni harmonii międzypokoleniowej i zapewnia bezpieczeństwo osobom starszym, w tym sensie przez cały czas trwania projektu osoby starsze mogły doskonalić swoją wiedzę praktyczną i teoretyczną, zdobywać nowe umiejętności oraz prowadzić z dziećmi zajęcia edukacyjne.

Edukowanie młodszych pokoleń w zakresie walki o prawa było jedną ze strategii projektu, który został zrealizowany, aby przekształcić ich walkę (osób starszych) w osobiste dziedzictwo, motywując dzieci do promowania i obrony praw innych .

Docenianie osób starszych i ich roli w społeczeństwie przyczyniło się do wzrostu ich samooceny. Międzypokoleniowe programy angażujące sztukę i kreatywność inspirują i jednoczą; osoby starsze poprawiają się w interakcjach społecznych i zdrowiu, a młodsze prowadzą do lepszego zrozumienia

starzenia się i wartości doświadczenia życiowego. We wszystkich krajach było wiele nieopowiedzianych historii, ważne było, aby przenieść do klasy pamięć o przeżytych wydarzeniach, narrację z przeszłości, widzianą oczami naszych seniorów pełniących aktywną i konstruktywną rolę wobec dzieci; seniorzy pełnili rolę mediatorów zbyt często zapomnianych wartości.

Wszyscy uczestnicy zwiększyli swoją świadomość ról, jakie mogą odgrywać w społeczeństwie, stając się protagonistami zmiany kulturowej w szkole. Uczestniczący seniorzy stają się mediatorami kultury wartości i praw oraz nośnikami bezpośredniej pamięci o wydarzeniach z przeszłości. W tej roli mogli przyczynić się do rozwoju zmiany kulturowej w szkole, w ramach której współpraca między szkołą a organizacjami społeczeństwa obywatelskiego jest wzmocniona zarówno w celu poprawy przyszłości dzieci, jak i całego społeczeństwa.

Seniorzy mieli okazję aktywnie angażować się w przedsięwzięcia artystyczne, brać udział w działaniach społecznych, zwiększać poczucie własnej wartości, poprawiać jakość życia, a także przekazywać ważne i często pomijane lekcje ze swojego życia.

Temat projektu stworzył znaczącą spuściznę w zakresie praw w wyniku życia seniora wydarzeń przeżytych.

Udział w tym projekcie otworzył zarówno dla seniorów, jak i dzieci krajobraz trudnych do wyrażenia słowami emocji.

Uwaga, entuzjazm i zaskoczenie małych widzów zostały ogłoszone jako cudowne doświadczenie życiowe dla osób starszych; a dzieci postrzegają bajkę z postaciami, których mogą dotknąć rękami. Dzieci miały też okazję zobaczyć dorosłych z innego punktu widzenia. Lalki, które poruszają się i przemawiają „na żywo” głosem seniora, wchodziły w interakcję z dziećmi, tworząc atmosferę wokół wydarzenia, która wykracza poza bycie widzom, ponieważ przedstawienie i przekazana potem mądrość zaangażowały wszystkich: młodych i starszych.

W odniesieniu do mostów międzypokoleniowych most międzypokoleniowy może być rozumiany jako konstrukcja społeczna, która umożliwiła ustanowienie kanałów komunikacji i porozumienia między grupami ludzi urodzonymi w różnym czasie. Te mosty należą do różnych pokoleń.

Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ) podkreśliła znaczenie dialogu międzypokoleniowego jako sposobu wzajemnego zrozumienia między kulturami i promowania pokoju na świecie. Mosty międzypokoleniowe mają kluczowe znaczenie, ponieważ służą jako rodzaj architektury przywracającej ludzką solidarność, która jest niezbędna do zwalczania ubóstwa, nierówności, głodu i korupcji, a także do „przekształcania” społeczeństwa. Ponadto osoby starsze rzadko spędzają czas z młodymi ludźmi; ten projekt przyczynił się do jego odwrócenia.

3 ROZWÓJ PROJEKTU

Model planowania, tworzenia i odgrywania prawdziwych bajek podczas migracji jako wędrowny migrant kulturowy wspiera propozycję projektu aktywnego obywatelstwa. Ta innowacja jest powiązana z propagowaniem w ramach projektu obrony praw i międzypokoleniowego przekazywania niezwykłych wartości, które stanowią podstawę jego modelu bycia i życia w społeczeństwie.

Główna innowacja projektu Rights polega na wykorzystaniu bajek jako metafor do nauczania małych dzieci historii praw. Jest to praktyczny sposób na uchwycenie wyobraźni uczniów i zaangażowanie ich, ponieważ będą mieli kontakt nie tylko z edukacyjnymi historiami o prawach, ale także z narracjami i tożsamościami, które pozwoliły im rozpoznać i zrozumieć prawa i to, co reprezentują.

Seniorzy uczyli się budować teatr lalkowy, a także pracowali nad adaptacją bajki do możliwego do wykonania scenariusza.

Bajki lub ich fragmenty w każdym wybranym kraju badają 19 praw i wolności, proponując jednocześnie zaangażowanie dzieci i dorosłych we wspólną dyskusję na te tematy. Te teatry lalek wystawiane były w ratuszach, muzeach, domach kultury i szkołach.

Kukielkowa opowieść zachęcała nas do spojrzenia na świat przez różne soczewki, do odkrycia własnego uśmiechu, a jednocześnie do refleksji nad prawami, które kiedyś były tak naturalnie łamane w codziennym życiu.

Dorośli byli zainteresowani przesłaniem spektaklu, a dzieci zaskoczyły zasoby lalek. Po międzypokoleniowym dialogu przesłanie dotarło do wszystkich.

Teatr jako narzędzie przyczynił się do czegoś wspaniałego: by móc się spotkać, by pojawiło się spojrzenie; wzajemne słuchanie... Jeśli chodzi o debatę, była to okazja do zastanowienia się z dziećmi, co to znaczy mieć lepsze warunki życia, jeśli jest coś, co mogą wnieść seniorzy. Wykorzystując teatr lalek jako narzędzie, było to inne spojrzenie na codzienną rzeczywistość, w której każdy się znajduje.

3.1 Cele

Ten projekt miał wiele celów:

- Stwórz pomost między pokoleniami w centralnym temacie praw podstawowych.
- Zachęcanie seniorów do odgrywania aktywnej roli w społeczeństwie jako promotorów i obrońców praw podstawowych.
- Szkolić osoby starsze w zakresie obrony praw człowieka, rzemiosła i edukacji.
- Uświadomić nowym pokoleniom znaczenie obrony praw własnych i całego społeczeństwa.

- Promuj wartość aktywnego obywatelstwa poprzez konkretne działania.
- Wyszkol osoby starsze, aby praktycznie realizowały i opracowywały bajki w prawdziwych walizkach, które można wymieniać i przekazywać uczniom.

3.2 Partnerstwo

Partnerstwo składa się z szerokiej gamy organizacji reprezentujących instytucje edukacyjne i kulturalne oraz stowarzyszeń, z których wszystkie są zainteresowane edukacją:

Istituto Comprensivo di Bosco Chiesanuova – Polo Europeo della Conoscenza (Włochy) jest organem publicznym, non-profit – siecią instytucji edukacyjnych, w tym: szkół każdego stopnia i stopnia na poziomie krajowym, uniwersytetów, organizacji edukacji dorosłych, administracji regionalnych, szkół kształcenia i szkolenia zawodowego, organizacji pozarządowych, spółdzielni; łącznie ponad 4000 instytucji. Europole Działa na rzecz europejskiej integracji społecznej i edukacyjnej oraz koordynuje „działania parasolowe” angażując każdorazowo jak największą liczbę instytucji konsorcjum. Sieć Europole działa w każdej dziedzinie edukacji, od ITC po kursy doskonalenia zawodowego dla nauczycieli, od sektorów przedszkolnych po edukację dorosłych w więzieniach i na obszarach wiejskich. Jednym z głównych obszarów działalności sieci w ostatnich latach jest skupienie się na wartościach prospołecznych i prawach człowieka.

Consejería de Educación. Junta de Castilla y León (Hiszpania). Za pośrednictwem Generalnej Dyrekcji Szkół Zawodowych, Reżim Specjalny i Równości Edukacyjnej, która jest główną jednostką Departamentu Edukacji Autonomicznego Rządu Kastylii i León. Do zadań, atrybucji i kompetencji Dyrekcji Generalnej należą planowanie organizacji akademickiej, projektowanie programu nauczania oraz przygotowanie wytycznych pedagogicznych. Do jego kompetencji należy również przygotowywanie materiałów programowych dla rozwoju funkcji dydaktycznej, organizacja potrzeb jednostek szkolnych oraz stanowisk szkoleniowych w ośrodkach finansowanych ze środków publicznych.

Poniewierskie Centrum Edukacji Rejonowej (Litwa) jest publiczną organizacją non-profit założoną przez Radę Gminy Poniewieskiej w 1995 roku. Celem Centrum jest rozwijanie kompetencji zawodowych członków społeczności szkolnej oraz promowanie upowszechniania perspektywicznych innowacji pedagogicznych. Centrum prowadzi doskonalenie zawodowe dla 22 ośrodków edukacyjnych zlokalizowanych głównie w rejonie Poniewieżu. Centrum dąży do rozwijania kompetencji zawodowych różnych grup społecznych (młodzież, członkowie społeczności szkolnej, seniorzy) oraz promuje upowszechnianie innowacji w edukacji. Działalność Centrum jest odpowiedzią na priorytety edukacji narodowej, potrzeby szkół i poszczególnych stażystów oraz wizję społeczeństwa uczącego się przez całe życie.

Zrób to lepiej (Portugalia) to nowa organizacja (prywatna organizacja pozarządowa, non-profit) osiedlona w jednym z najbardziej dotkniętych kryzysem regionów Europy (South Alentejo). Organizacja

wykorzystuje doświadczenie swoich promotorów i zespołu ponad 18 lat wspólnej pracy i współpracy z organizacjami publicznymi i prywatnymi w Portugalii, Europie, a także w kilku innych częściach świata (Ameryka Południowa, Afryka i Azja). W swoich działaniach MIB zamierza: tworzyć, rozwijać, dostosowywać i stosować zrównoważone i odpowiedzialne modele i narzędzia pracy, współpracować i wspierać najbardziej pokrzywdzone grupy. Jego misją jest rozwój społeczeństwa ludzkiego we wszystkich jego wymiarach, a mianowicie ekonomicznym, społecznym, środowiskowym i kulturowym, w powiązaniu z moralnymi obowiązkami solidarności i sprawiedliwości oraz wszystkimi innymi wartościami zarejestrowanymi w jego Karcie zasad.

ARID - Stowarzyszenie Rozwoju Inicjatyw Regionalnych (Polska) to prywatna organizacja pozarządowa ukierunkowana na promocję i rozwój idei uczenia się przez całe życie. Stowarzyszenie specjalizuje się w kształceniu zawodowym (VET), ale także, zgodnie z ideą uczenia się przez całe życie, prowadzi szkolenia dla dorosłych. Stowarzyszenie współpracuje z licznymi profesjonalistami (m.in. pszczelarze, nauczyciele, rolnicy, doradcy rolni, pracownicy socjalni, pracownicy więziennictwa, wychowawcy osób niepełnosprawnych itp.) oraz instytucje publiczne i prywatne z różnych branż (np. uczelnie, instytuty badawcze, inspektorat więzienny, poradnie rolnicze, szkoły dla dzieci niepełnosprawnych itp.).

Stowarzyszenie SINAPTICA (Rumunia) powstała w 2015 roku z inicjatywy grona ekspertów z dziedziny edukacji, kultury, doskonalenia zawodowego, opracowywania i realizacji projektów oraz zarządzania organizacją. SINAPTICA ma na celu wspieranie organizacji i osób indywidualnych w ich rozwoju i osiągnięciu maksymalnego potencjału poprzez opracowywanie, organizowanie, wdrażanie i promowanie działań w następujących obszarach: edukacja i szkolenia zawodowe dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów, kultura i sztuka, środowisko, turystyka i rozwój obszarów wiejskich, badania podstawowe i stosowane. Stowarzyszenie Sinaptica ma bardzo duże doświadczenie w działaniach na polu rozwoju organizacyjnego, dziedzictwa kulturowego, wspierania osób niepełnosprawnych, sztuk widowiskowych, ekonomii społecznej, architektury, działalności muzealnej oraz szkolenia zawodowego.

3.3 Metodologia

Podejście metodologiczne niniejszego podręcznika jest zgodne z celami projektu, w których osoby starsze przyjmują aktywną rolę zorientowaną na promocję i obronę praw podstawowych wśród młodszych pokoleń.

W związku z tym proponuje się rozwój aktywnych i partycypacyjnych technik pedagogicznych, skoncentrowanych na grupie i pracujących z elementami motywacyjnymi, jednocześnie wzmacniając główną rolę, jaką każdy senior będzie miał w zajęciach rozwijanych z dziećmi w wieku od 8 do 12 lat.

Z tej perspektywy podejście metodologiczne sugerowało wykorzystanie różnorodnych zasobów w celu poprawy trzech wymiarów uczenia się:

- Wymiar poznawczy: metodologia jest dwukierunkowa i dialogiczna.
- Wymiar emocjonalny: seniorów zachęcano do budowania własnego punktu widzenia i umieszczania swoich doświadczeń w odniesieniu do praw w każdym fragmencie opowieści.
- Wymiar behawioralny: poszukiwanie współodpowiedzialności za przygotowanie i wdrażanie propozycji zmierzających do bardziej sprawiedliwego, wspierającego i integracyjnego społeczeństwa.

Działania w ramach tego projektu zostały opracowane przy użyciu integracyjnych, demokratycznych i partycypacyjnych metod uczenia się, które sprzyjają krytycznemu myśleniu i wolności wypowiedzi. Te podejścia partycypacyjne zachęcają, angażują i sprawiają, że uczniowie wykorzystują zdolność do działania jako czynniki zmiany zarówno w działaniach indywidualnych, jak i zbiorowych.

Ale wtedy... atmosfera wytworzona na zbiegu starej mądrości (zakorzenionej w dzieciństwie i młodości przypomina przywiezioną do teraźniejszości już przez lata zmetabolizowanej) i mądrości słuchających dzieci wykroczyła daleko poza atrakcyjność teatru lalek już miał i przekroczył wszelkie oczekiwania co do rozwoju projektu wśród pokoleń.

3.3.1 Nieformalne zajęcia edukacyjne w klasie

Seniorzy mogą być aktywnie zaangażowani w procesy edukacyjne poprzez edukację pozaformalną. Edukacja pozaformalna jest bardziej elastyczna, ma na celu spełnienie ich życiowych oczekiwań, ponieważ osobiste doświadczenia i posiadane umiejętności ułatwiają im naukę, motywując je i pragną dzielić się nowymi pomysłami, które zapewniają dzieciom nowe podejście do obrona i utrzymanie praw.

Proces rozwoju osobistego ułatwia edukacja pozaformalna. Poprawia również samoocenę, zdolności do interakcji interpersonalnych i społecznych, przyjemność spędzania wolnego czasu oraz rozwija umiejętności, takie jak kreatywność, ekspresja i solidarność.

Zgodnie z traktatami międzynarodowymi do celów edukacji należy pełny rozwój osobowości człowieka i poczucia jego godności oraz umożliwienie wszystkim ludziom efektywnego uczestnictwa w wolnym społeczeństwie. Kształcenie seniorów przyczynia się do ułatwiania im aktywnego obywatelstwa

Kolejną zaletą edukacji pozaformalnej jest to, że będąc mniej sztywnym, sprzyja tolerancji, pracy zespołowej i współpracy.

Atuty osób starszych obejmują szeroki zakres doświadczeń życiowych, zdolność dostrzegania tego, co ważne i trwałe, mniej barier, równowagę temperamentu i więcej czasu na zaangażowanie obywatelskie (Boyer, 2007, s. 4). Nieformalny proces związany ze sztuką u osób starszych przyczynia się do budowania poczucia tożsamości, zachowania (lub przywracania) ich historii i dziedzictwa oraz wzmacniania sieci społecznych w społecznościach lokalnych.

Uczenie się dorosłych jest elementem edukacji pozaformalnej. Ponieważ dorośli są autonomiczni i samodzielni, rola wychowawców polega głównie na ułatwieniu seniorom podejmowania działań, które reprezentują lub odzwierciedlają ich zainteresowania. Starsi dorośli odkrywają, że mają możliwości przywódcze w nauce, gdzie mogą znaleźć zorientowany na trafność powód, aby zaangażować się w wyzwanie, które zaproponowaliśmy w ramach projektu Rights

3.3.2 Techniki aktywnego uczestnictwa dla seniorów w klasie

Projekt Rights sugeruje w swoim produkcie 3 „Jak zarządzać nieformalnymi działaniami edukacyjnymi w klasie” trzy kluczowe strategie wspierania seniorów w angażowaniu dzieci w proces edukacyjny: dzieci są przyzwyczajone do słuchania bajek, wykorzystaliśmy teatr z lalkami, który może być postrzegane jako przyjemne doświadczenie i wreszcie treść jest poparta osobistymi doświadczeniami seniorów.

Gdy wydarzenia są planowane w szkołach, mogą być zaangażowani nauczyciele lub eksperci z innych zawodów (gdy zajęcia są organizowane w innych miejscach kulturalnych).

Uczestnicy ci mogą pełnić funkcję wspierającą, ułatwiając kontakt między osobami starszymi a młodzieżą.

Zaproponowane poniżej techniki i ich zastosowanie w ćwiczeniach są przykładami tego, jak seniorzy mogą pobudzać empatię i wyobraźnię uczniów, kwestionować ich z góry przyjęte idee i włączać pojęcia takie jak godność ludzka i równość w ich relacjach z innymi. Techniki te okazały się skuteczne i odpowiednie do pracy z dziećmi na temat praw, ponieważ zachęcają do krytycznego myślenia, uczenia się emocjonalnego i poznawczego, poszanowania różnych doświadczeń i opinii innych oraz aktywnego uczestnictwa wszystkich:

- Swobodna dyskusja na temat pomysłów: ta technika może być wykorzystana do analizy sytuacji, ponieważ sprzyja aktywnemu zaangażowaniu i uczestnictwu oraz zachęca dzieci do znajdowania maksimum kreatywnych pomysłów.
- Twórcza ekspresja: opowiadanie historii, poezja, ekspresja graficzna i teatr mogą być wykorzystywane do konkretyzacji koncepcji i zmiany sposobu myślenia poprzez umożliwienie wyrażenia emocjonalnych i intelektualnych aspektów życia.
- Debata: Seniorzy mogą stosować strategie, takie jak koło pytań i odpowiedzi, aby zaangażować całą klasę w temat dyskusji. W tej metodzie każdy uczeń odpowiada na ogólne pytanie, takie jak „Co oznacza dla ciebie godność?”. Techniką, którą dzieci uwielbiają i która graficznie przedstawia debatę, jest „fabuła dialogowa”, wszyscy siedzą w kręgu (jeśli to możliwe) i na zmianę mówią, gdy nadchodzi kolej, dostarcza kłębek wełny, który rozwija się, gdy przechodzi od jednego innej osobie. Po chwili grupa zostaje połączona przewodową siecią komunikacji i dialogu.

- Historie ustne seniorów: historie ustne mogą być wykorzystywane do dokumentowania i rozumienia praw człowieka we własnej społeczności

3.3.3 Walizka jako narzędzie pedagogiczne i jako metafora

Walizka to przedmiot, środek, który może zawierać coś cennego, co należy do nas i które może pozostać z czasem, aby oznaczyć historię lub być czytelnym lub prostym przesłaniem, łączącym się z rytuałem, który jest coraz trudniejszy do znalezienia w dzisiejszym świecie: znalezienia, które chcielibyśmy zachować jako część tożsamości społeczności.

Parafrazując słowa Marco Scacchettiego (Favolava, 2019), walizka daje możliwość wyrażenia i zamrożenia wartości w czasie. Jest świadkiem obecności, uruchamia kanały komunikacji z innymi, wzmacnia wszystkie narzędzia wolności wyrazu, jakie przychodzą nam ze sztuki, teatru; od tradycji do awangardy, wychwytuje i kreuje własne postacie: pamięć historyczną, obecność w kontekście społecznym i kulturowym, relację twarzą w twarz, ludzki głos.

Istnieje również potrzeba rozmowy o dzieciństwie, zapewnienia edukatorom, rodzicom i nauczycielom środków na wsparcie podejścia do świata dziecka, aby nie zawsze wszystko było pozostawione wiecznie duszącemu się rynkowi, ulepszaniu przesłania dzieci i wspieraniu ich w trudnych okolicznościach.

Jest to sposób na stworzenie własnego wewnętrznego świata, aby nie być zmuszonym do bezradnego oglądania, podczas gdy potężna siła manipulacyjna zmusza wszystkich do przyjęcia tego samego modelu, języka i sposobu myślenia.

Walizki przechowują coś cennego, co było autentyczne ze względu na swoją sedymentację (ale w przeciwieństwie do „muzeum”, te walizki mogą „latać”, aby służyć jako wehikuł wiedzy, dialogu, rozmowy, gromadzenia i dokumentowania wydarzeń, jednocześnie dzieląc się doświadczeniami dydaktycznymi .

Walizka jest więc realnym, namacalnym elementem, który stoi w jaskrawym kontraście z wirtualnością cyfrowej nauki, przywracając dzieciom radość budowania zabawy i kontaktu z rzeczami i ludźmi.

To także metafora podróży i pamięci, symbol, postawa, nowe miejsce, cel podróży; bagaż pełen wspomnień, uczuć i emocji, przedmiot reprezentujący wykorzenienie i wygnanie, bagaż zabierany w podróż do lepszego słowa.

Walizka to przedmiot umożliwiający poruszanie się w świecie bez granic i stworzonym z praw.

3.3.4 Jak budować „historie w walizce”

Eksploracja, kreatywność i zachwyty to znaki rozpoznawcze; wszyscy „aktorzy” są uczestnikami przygody edukacyjnej. Seniorzy odgrywali kluczową rolę w procesie odkrywania praw, byli motywatorami, tłumaczami, a dzieci korzystały ze swoich doświadczeń życiowych w zrozumieniu nie tylko tego, czym są prawa, ale także jak ważna jest ich ochrona.

Istotą projektu Rights jest uczenie dzieci o ewolucji praw poprzez wykorzystanie bajek jako metafor.

Za teatrem lalek znajduje się jednostka dydaktyczna, która ułatwia bieg między edukacją, prawami i seniorami.

Nauczyciele, bibliotekarze, pedagodzy i profesjonaliści z organizacji kulturalnych... wspierają seniorów w określeniu głównych kroków do praktycznego wdrożenia.

Te kroki to:

- Dokładna znajomość i zrozumienie opowieści
- Zidentyfikuj części lub przejścia, które mogą być połączone z jednym lub więcej prawymi
- Wybierz bohaterów opowieści i stwórz scenariusz, aby zmienić historię w dramaturgię teatru lałkowego.
- Weź pod uwagę wiek grup docelowych (co wpływa na długość opowieści, liczbę scen, czas trwania spektaklu, a później sposób nawiązania dialogu z dziećmi)

4 INNE PROPOZYCJE ZGŁOSZONE W TRAKCIE ŻYCIA PROJEKTU

Przedstawienia teatru lalek w salach lekcyjnych, bibliotekach i muzeach często inspirowały rozwój innych inicjatyw międzypokoleniowych, których celem było promowanie i obrona praw człowieka i praw podstawowych.

Niektóre przykłady dotyczą współpracy z lokalnym wydawcą, który pomagał dzieciom rozwijać nowe postacie i nową fabułę, aby dzieci stworzyły własną bajkę lub historię praw. Warsztaty te doprowadziły do powstania prawdziwej książki, która ma zostać opublikowana.

W innych przypadkach przedstawienie, które początkowo grano dla dzieci, przystosowano do grania w zakładach karnych. Kiedy grano w więzieniach, historia i historia praw sięgały głębiej. Dialog międzypokoleniowy mieszał szacunek i promowanie praw i osobistych historii więźniów, co często odzwierciedlało sytuację desperacji. Dialog międzypokoleniowy w więzieniach był jak okrzyk nadziei i kompromisu dla lepszej przyszłości.

Seniorzy i nauczyciele poprowadzili warsztaty na temat tworzenia lalek i zaprosili rodziny do zaangażowania się w nie. Warsztaty były otwarte dla wszystkich: dzieci, rodziców, dziadków... więc wspólnie pracowali nad tworzeniem lalek. Ten czas pracy był sam w sobie aktywnością międzypokoleniową, podczas której dzieci uczyły się od dorosłych i seniorów i wszyscy dzielili się swoją kreatywnością, umiejętnościami... Szkoły poinformowały, że te warsztaty przyczyniły się do zacieśnienia rodzinnych i międzypokoleniowych więzi.

Bibliotekarze przygotowali materiały dodatkowe skierowane do dzieci w wieku 6-8 lat oraz inne dla dzieci w wieku 11-14 lat na temat praw. Materiały przekazywane najmłodszym dzieciom były prowadzone bez udziału nauczycieli, ale z udziałem dzieci i seniorów. Materiał dla starszych dzieci został udostępniony szkołom, aby nauczyciele mogli popracować nad tematem praw przed spektaklem, aby dzieci miały głębszą refleksję.

Zaangażowano również szkoły zawodowe w budowanie lalek, a ta praktyczna praca z ich trenerami pozwoliła uczniom lepiej uświadomić sobie znaczenie praw. Ta sama młodsza przygotowała dramatyzację i była odpowiedzialna za przedstawienie jej dzieciom.

Zaangażowane były również ośrodki szkolenia zawodowego. W wyniku przedstawień kukiełkowych grupa studentów z branży turystycznej wraz z ośrodkami seniora odbyła wycieczkę po mieście łączącą prawa, sztukę i kulturę. Przewodnikami wycieczek byli seniorzy wspierani przez lalki, dzięki czemu działalność dotarła do całej populacji i w każdym wieku. Inicjatywa uzyskała poparcie Urzędu Miasta i jest już częścią działań w mieście, więc gwarantuje ducha projektu w roli seniorów jako aktywnych obywateli, która będzie trwała po zakończeniu projektu.

Poza prawami otwarcie pracowali nad każdym przedstawieniem, większość osób starszych była daleko i dzielili się wspomnieniami z trudnych okresów (komunizm w Rumunii, wojna domowa w Hiszpanii, faszyzm we Włoszech...) z najnowszej historii, kiedy kilka praw nie zostało przyznanych.

5 BIBLIOGRAFIA

Alonso González, David; Lirio Castro, Juan & Mairal Medina, Pilar (2007). *Mayores activos. Teorías, experiencias y reflexiones en torno a la participación social de las personas mayores*. Arje:Madrid.

Barbosa, I., & Carvalho, A. (2018). *Ilusionistas y titiriteros: perfiles de adopción de nuevos modelos de gestión*. Organizational Dynamics. Recovered from <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0090261618301621>

Boyer, Johanna Misey (2007). *Creativity matters. The arts and aging toolkit*. National Guild of Community Schools of the Arts: New York

Cortellesi, G., & Kernan, M. (2016). Together old and young: How informal contact between young children and older people can lead to intergenerational solidarity. *Studia Paedagogica*, 21(2), 101–116. <http://www.toyproject.net/wp-content/uploads/2016/08/1379-4073-1-PB1.pdf>

Csikszentmihalyi, M. (1990). *Flow: The Psychology of Optimal Experience*. Harper Perential: New York

Favolavà (2019) *Perchè le valigie Teatrino: l'Arte come Veicolo*. <http://www.favolava.it/newsint.asp?id=72>

Fernández-López, J. A., Fernández-Fidalgo, M., & Cieza, A. (2010). Quality of life, health and well-being conceptualizations from the perspective of the International Classification of Functioning, disability and health (ICF)]. *Revista Española de Salud Pública*, 84(2), 169-184.

Gordon, L. M. (2019). Howard Gardner. Theory & Biography <https://www.britannica.com/biography/Howard-Gardner>

Gussak, David (2009) The effects of art therapy on male and female inmates: Advancing the research base. *The Arts in Psychotherapy*, Volume 36, Issue 1, pages 5-12.

Hagestad, G. O., & Uhlenberg, P. (2005). The social separation of old and young: A root of ageism. *Journal of Social Issues*, 61, 343–360. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.2005.00409.x>

Jalongo, M.R. (2021). Introduction. In: Renck Jalongo, M., Crawford, P.A. (eds) *Intergenerational Bonds. Educating the Young Child*, vol 18. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-81965-1_1

Jalongo, Mary Renck; Boyer, Wanda & Hodapp, Albert F.(2022) *Promoting Prosocial Behavior in Young Children: Older Adults as Role Models*. *Educating the young child book series* , volume 18

Matarasso, F. 1997 *Use or Ornament? the social impact of participation in the arts*. Comedia Conference

Mejía, M. (2010). *Los personajes de los cuentos de hadas como elementos proyectivos de la psicodinámica del niño en la clínica psicoanalítica*. Facultad de Psicología. México.

Naciones Unidas (2004). *La enseñanza de los Derechos Humanos. Actividades prácticas para escuelas primarias y secundarias*. Nueva York & Ginebra.

Nakamura, J., & Csikszentmihalyi, M. (2002). The concept of flow. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 89–105). Oxford University Press. <https://nuovoetile.it/wp-content/uploads/2015/12/2002-Flow.pdf>

National Institute on Aging. (2019). *Expand your circles: Prevent isolation and loneliness as you age*. <https://eldercare.acl.gov/Public/Resources/Brochures/docs/Expanding-Circles.pdf>

Oñate, R., Ferrer, N. (2008). *La mentira como cuento infantil. Una visión de la constelación familiar*. *Revista Aletheia, Psicología y Psicoanálisis* 27, pp 25-33.

- Park, A.-L. (2015). The effects of intergenerational programmes on children and young people. *International Journal of School and Cognitive Psychology*, 2(1), 1–5. <http://eprints.lse.ac.uk/62083/1/the-effects-of-intergenerational-programmes-on-children-and-young-people.pdf>
- Raihan Wan Ramli, W. N., & Lugiman, F. A. (2012). La contribución de Shadow Puppet's Show a través de la participación de la comunicación social en la sociedad moderna. *Social and Behavioral Sciences*, 35, 353-360. <https://cyberleninka.org/article/n/548502>
- Reid-Searl, K., O'Neill, B., Dwyer, T., & Crowley, K. (2017). Using a Procedural Puppet to Teach Pediatric Nursing Procedures. *Clinical Simulation in Nursing*, 13(1), 15-23. [https://www.nursingsimulation.org/article/S1876-1399\(16\)30145-1/abstract](https://www.nursingsimulation.org/article/S1876-1399(16)30145-1/abstract)
- Rodino, Ana (2015): La educación con enfoque de derechos humanos como práctica constructora de inclusión social. *Revista IIDH*, Vol 61 . pp 201-223.
- Rossvelt, Eleanor (1958): *Where Do Human Rights Begin?* Speech of the Chair of the Commission of the United Nations. "Remarks at the United Nations, Tenth anniversary of the UDHR; March the 27th
- Rousseau, R. (1994). La otra cara de los cuentos: valor iniciático y contenido secreto en los cuentos de hadas. Gerona: Ed. Tikal.
- Sandel, Susan L. (1984) *Bridges for Intergenerational Communication: Creating and Playing*. Design for arts in Education vol 10.
- Strimling, Arthur (2004) *Roots and branches: creating intergenerational Theatre*.
- UN General Assembly, *Transforming our world : the 2030 Agenda for Sustainable Development*, 21 October 2015, A/RES/70/1, available at: <https://www.refworld.org/docid/57b6e3e44.html>
- Waller, Diane (2007). Demencia, estigma y arteterapia. *Papeles de arteterapia y educación artística para la inclusión social*. Vol.2 pp. 63-70.